

Tükrük Bezi Tümörleri: 110 Olgunun Histopatolojik Analizi

Salivary Gland Tumors: Histopathology Analysis of 110 Cases

Yavuz Atar¹, İlhan Topaloğlu², Abdullah Onur Göksel³

¹Gönen Devlet Devlet Hastanesi Kulak Burun Boğaz Kliniği, Balıkesir

²Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesi Kulak Burun Boğaz Kliniği, İstanbul

³Taşköprü Devlet Hastanesi Kulak Burun Boğaz Kliniği, Kastamonu

Özet

Tükrük bezi tümörü nedeniyle kliniğimizde ameliyat ettiğimiz olguların histopatolojik dağılımının ve özelliklerinin araştırılarak literatürdeki çalışmalarla karşılaştırması. Çalışmada 01.01.2000-01.01.2007 tarihleri arasındaki yedi yıllık dönemde kliniğimizde ameliyat edilen 110 olgunun histopatolojik sonuçları retrospektif olarak incelendi. Olguların %51'i erkek, %49'u kadın, yaş ortalaması 44 idi. Tümörlerin, %82'i parotis bezinden, %13'ü submandibuler bezden, %5'i minör tükrük bezlerden gelişmekteydi. Parotis bezi tümörlerinin %80'u benign, %20'i malign, submandibüler bez tümörlerinin %80'i benign, %20'si malign, minör tükrük bezi tümörlerinin %50'si benign, %50'si malign yapıda olduğu saptandı. Literatürde histopatolojik tanımlamada ayrılıklar ve TBT oranları arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Çalışmada, olguların histopatoloji raporları analiz edilerek literatür gözden geçirildi.

Anahtar kelimeler: Tükrük bezi tümörü, parotis, submandibuler gland

Abstract

To investigate the characteristic findings and histopathologic evaluation of the patients underwent to operation due to salivary gland tumor in our clinic. In this study on seven years period and between 01.01.2000-01.01.2007 dates, 110 cases were evaluated histopathologically admitted to our clinic retrospectively. Men %51 of the cases, %49 were women. The average age of the cases were 44 years old. Tumors were originated from parotis glands %84, submandibuler glands %15, %1 minor glands. Tumors of parotis gland were %80 benign, %20 malignant, tumors of submandibular glands were %80 benign, %20 malignant, tumors of minor salivary glands were %50 benign, %50 were found to be malignant in nature. In this study, cases with salivary gland tumors analyzed by histopathologically and discussed with literature.

Key words: Salivary gland tumor, parotid, submandibulary gland

GİRİŞ

Tükrük bezi tümörleri (TBT) oldukça nadir görülen tümörlerdir, insidans çalışmalarında tüm baş ve boyun tümörlerinin yaklaşık %1 ile %10'u arasında oranlar rapor edilmektedir (1,2,3). Farklı popülasyonlarda tükrük bezi tümörlerinin görülüş oranları ve histopatolojik tipleri açısından farklılıklar görülebilmektedir (2). TBT en sık parotis bezinde görülür ve en sık görülen histopatolojik tipi pleomorfik adenomdur (1,2,4). Biz bu çalışma ile kliniğimizde 2000-2007 yılları arasında cerrahi uygulanan tükrük bezi tümörlerinin histopatolojik tip ve dağılımını göstermeyi amaçladık.

GEREÇ ve YÖNTEM

01.01.2000-01.01.2007 tarihleri arasındaki yedi yıllık dönemde, kliniğimizde tükrük bezi cerrahisi uygulanan 110 olgu, histopatolojik tip ve lokalizasyon yönünden incelendi. Benign ve malign tümörlerin yerleşim yeri ve histopatolojik tipleri tespit edildi. TBT olgularının sınıflandırmasında World Health Organization (WHO) (2003) Classification of Head and Neck Tumours'den yararlanıldı (5). TBT sonuçları benign ve malign olmak üzere iki ayrı başlık altında tablolandırıldı. Metastaz olguları köken aldıkları tiplere göre ayrılarak malign TBT içinde yer aldılar.

110 hastanın 57'si erkek, 53'ü kadındı. Hastaların yaş aralığı 16-76 olup yaş ortalaması erkeklerde 45, kadınlarda 43 idi. Tüm olgulara genel

anestezi altında cerrahi uygulandı. Bütün olgularda tümörün bütünüyle çıkarılması planlandı. Olgularımızda preoperatif dönemde görüntüleme yöntemleri ve ince iğne aspirasyon biyopsisi (IAB) yapıldı.

BULGULAR

TBT yerleşim yerlerine göre, 91 olguda (%82) parotis bezinde, 15 olguda (%13) submandibuler bezde ve dört olguda (%5) minör tükrük bezlerinde izlendi. Toplam 87 benign TBT olgusu vardı. Benign tümörler içinde %78 oranıyla en sık görülen histopatolojik tip pleomorfik adenom (68 olgu) olarak bulundu.

Sırasıyla ikinci sırada Whartin tümörü %14 (12 olgu) ve üçüncü sırada onkositom %2 (iki olgu) izledi. Birer olguyla, bazal hücreli adenom, papiller kistadenom, hemanjiom, nörolemmom ve nörofibrom rapor edildi. (Tablo1). Parotis bezinde görülen benign tümörlerin %75'i (55 olgu) pleomorfik adenomdu. İkinci sırada Whartin tümörü %17 (12 olgu) ve %1'er oranında (bir olgu) onkositom, bazal hücreli adenom, papiller kistadenom, hemanjiom, nörolemmom ve nörofibrom görüldü. Submandibuler bezde görülen benign tümörlerin %100'ü (12 olgu) pleomorfik adenomdu. Minör tükrük bezlerinde görülen benign tümör tipleri %50 (bir olgu) pleomorfik adenom ve %50 (bir olgu) onkositom idi.

Toplam 23 malign (%20) TBT bulunan olgumuz mevcut idi. En sık görülen malign epitelyal TBT skuamöz hücreli karsinom idi. İkinci

Tablo 1. Benign tükrük bezi tümörlerinin histopatoloji ve lokalizasyona göre dağılımı

Histopatolojik tanı	Parotis bezi (n)	Submandibuler bez (n)	Minör tükrük bezleri (n)
Pleomorfik adenom	55(%75)	12(%100)	1(%50)
Whartin tümörü	12(%17)	-	-
Onkositom	1(%1)	-	1(%50)
Bazal hücreli adenom	1(%1)	-	-
Papiller kistadenom	1(%1)	-	-
Hemanjiom	1(%1)	-	-
Nörilemmom	1(%1)	-	-
Nörofibrom	1(%1)	-	-
TOPLAM	73(%100) 1	2(%100)	2(%100)

sıklıkla görülen malign epitelyal TBT mukoepidermoid karsinom (%8) ve adenokistik karsinom (%8) idi. Toplam 3 lenfoma olgusu vardı ve tümü parotis bezinde görüldü. Bu üç lenfoma olgusunun ikisi mukozaya özgün lenfoid dokudan gelişen lenfoma (MALT lenfoma) olup, diğer olguda diffüz büyük B hücreli lenfoma idi. Birer olguyla asinik hücreli karsinom, karsinoma ex pleomorfik adenom, adenokarsinom, bazal hücreli adenokarsinom, indifferansiye karsinom ve myoepitelyal karsinom görüldü. Parotis bezinde skuamöz hücreli karsinom (%16), mukoepidermoid karsinom (%11), MALT lenfoma (%11) ve %6'şar oranında adenokistik karsinom, asinik hücreli karsinom, karsinoma ex pleomorfik adenom, adenokarsinom, bazal hücreli adenokarsinom, indifferansiye karsinom, myoepitelyal karsinom, lenfoma (diffüz büyük B hücreli), malign melanom metastazı, skuamöz hücreli karsinom metastazı ve indifferansiye karsinom metastazı olarak 14 ayrı histopatolojik tip, submandibuler bezde %33'er oranında myoepitelyal karsinom, malign sebasöz tümör ve skuamöz hücreli karsinom metastazı olarak üç ayrı tip raporlandırılmış olup, minör tükrük bezlerinde skuamöz hücreli karsinom (%50) ve adenokistik karsinom (%50) olarak iki ayrı histopatolojik tip rapor edildi. (Tablo 2). Parotis bezi tümörlerinin 73'ü benign (%80), 18'ü malign (%20), submandibuler bez tümörlerinin 12'si benign (%80), üçü malign (%2), minör tükrük bezi tümörlerinin ikisi malign (%50), ikisi benign (%50) olarak rapor edildi. (Tablo 3)

TARTIŞMA

TBT insidans olarak ve tüm maligniteler içindeki oranları bakımından nispeten küçük bir paya sahip olmalarına karşın histolojik ayırmada çok çeşitliliğe sahiptirler. TBT sınıflandırılması benzer hücre kökenlerinden kaynaklandığı için oldukça zor ve engellerle dolu bir alandır. Farklı toplumlarda TBT'lerinin tipleri ve görülme oranları farklılıklar gösterir.

Olgularımızın %52'si erkekti. Nagarkar ve ark., Sun ve ark., Ahmad ve ark. erkek cinsiyet oranının daha fazla olduğunu bildirmişlerdir (3,4,6). Saku ve ark. ile Vargas ve ark. kadın cinsiyet oranının daha fazla olduğunu bildirmişlerdir (7,8).

TBT 91 olgu ile en çok parotis bezinde %82 oranında görüldü. Sırasıyla, submandibuler bezde %13 (n=15) ve minor tükrük bezlerinde %5 (n=4) oranında görüldü. Vargas ve ark.'nın 124 olguluk çalışmasında 88 olguda parotis bezinde (%70), 30 olguda submandibuler bezde (%24) ve altı olguda minor tükrük bezlerinde (%6) TBT görülmüştür (8). Ma'aita ve ark.'nın 221 olguluk çalışmasında 155 olguda parotis bezinde (%70), 42 olguda minor tükrük bezlerinde (%19) ve 23 olguda submandibuler bezde (%11) TBT görüldüğü bildirilmiştir (9). Alper ve ark. çalışmasında ise 142 olgunun 84'ünde parotis bezinde (%59), 41'inde minor tükrük bezlerinde (%28), 17'sinde submandibuler bezde (%11) TBT görülmüştür (1).

Bizim serimizde pleomorfik adenom tüm benign TBT olgularının

Tablo 2. Malign tükrük bezi tümörlerinin histopatoloji ve lokalizasyona göre dağılımı

Histopatolojik tanı	Parotis bezi (n)	Submandibuler bez (n)	Minör tükrük bezi (n)
Mukoepidermoid karsinom	2(%11)	-	-
Adenokistik karsinom	1(%6)	-	1(%50)
Asinik hücreli karsinom	1(%6)	-	-
Karsinoma ex pleomorfik adenom	1(%6)	-	-
Adenokarsinom	1(%6)	-	-
Bazal hücreli adenokarsinom	1(%6)	-	-
Skuamöz hücreli karsinom	3(%16)	-	1(%50)
İndifferansiye karsinom	1(%6)	-	-
Myoepitelyal karsinom	1(%33)	-	-
Lenfoma(diffüz büyük b hücreli)	1(%6)	-	-
MALT lenfoma	2(%11)	-	-
Malign sebasöz tümör	-	1(%33)	-
Malign melanom metastazı	1(%6)	-	-
Skuamöz hücreli karsinom metastazı	2(%11)	1(%33)	-
İndiferansiye karsinom metastazı	1(%6)	-	-
TOPLAM	18(%100)	3(%100)	2(%100)

Tablo 3. Tükrük bezi tümörlerinin benign, malign ve lokalizasyon yönünden dağılımı

Histopatolojik tip	Parotis bezi (n)	Submandibuler bez (n)	Minör tükrük bezi (n)
Benign	73(%80)	12(%80)	2(%50)
Malign	18(%20)	3(%20)	2(%50)
TOPLAM	91(%100)	15(%100)	4(%100)

%78'ini oluşturuyordu. Parotis bezinde %80, submandibuler bezde %17 ve minor tükrük bezlerinde %3 oranında görüldü. Saku ve ark. çalışmalarında, tüm benign TBT içinde pleomorfik adenom %73 oranında olup, en fazla parotis bezinde (%71) ve sırasıyla minör tükrük bezlerinde (%17) submandibuler bezde (%10) rapor edilmiştir (7). Eveson ve ark.'nın 2410 olguluk çalışmasında pleomorfik adenom tüm tükrük bezleri arasında en sık görülen benign TBT olarak bildirilmiştir (2). Topaloğlu ve ark.'nın çalışmasında da en sık görülen benign tükrük bezi tümörü pleomorfik adenom olarak bildirilmektedir (10). (Resim1)

Whartin tümörü pleomorfik adenomdan sonra ikinci sırada görülen (%13) benign TBT idi. Whartin tümörü 12 olguda saptanmış olup tümü parotis bezinde görüldü. Onkositom üçüncü sıklıkta görülen (%2) benign TBT olup parotis ve minor tükrük bezi yerleşimli birer olgu olmak üzere toplam 2 olguda görüldü. Ma'ita ve ark. serisinde Whartin tümörü %7 oranıyla ikinci ve onkositom %0.6 oranıyla üçüncü sıklıkta görülen benign TBT olarak bildirilmiştir (9).

Bizim serimizde 110 olgunun 23'ü malign olup malignite oranı %22 idi. Minör tükrük bezlerinde %50, parotis bezinde %20, submandibuler bezde %20 oranında malign tümör görüldü. Vargas ve ark. 124 olguluk çalışmasında malignite oranı %20 olup, minör tükrük bezlerinde %66, submandibuler bezde %20 ve parotis bezinde %17 oranında malign tümör bildirilmiştir (8). Ma'ita ve ark. 221 olguluk çalışmasında malignite oranını %31.6 olup, minör tükrük bezlerinde %49, submandibuler bezde %43 ve parotis bezinde %25 oranında malignite bildirilmiştir (9).

Bizim serimizde en fazla görülen malign TBT skuamöz hücreli karsinom olup malign TBT içinde %17 oranında (4 olgu) bulundu. Buna karşın skuamöz hücreli karsinom, Saku ve ark. çalışmasında %6 ve Ma'ita ve ark. çalışmasında %4 oranında görülmüştür (7,9). Mukoepidermoid karsinom iki olguda parotis bezinde görüldü ve tüm

malign TBT içinde oranı %8 idi. Speight ve ark.'nın serisinde malign TBT içinde mukoepidermoid karsinom oranı %35 olup en sık görülen malign TBT olarak bildirilmiştir (11).

Adenoid kistik karsinom biri parotis ve diğeri minor tükrük bezlerinde lokalize olmak üzere toplam iki olguda saptandı. Tüm malign TBT içinde oranı %8.6 idi. Ma'ita ve ark. çalışmasında bu oran %17 iken Vargas ve ark. çalışmasında %20 idi. (8,9)

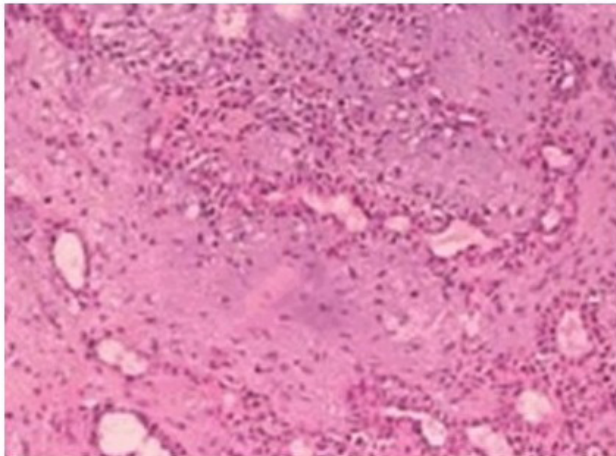
Asinik hücreli karsinom TBT içinde oranı %1 olmakla birlikte Ellis ve ark.'nın çalışmasında nispeten daha fazla (%2-3) oranda bulunmuştur. (12). Adenokistik karsinom TBT içinde %2 olarak bulunmuş buna karşın Spiro ve ark.'nın çalışmasındaki %3-10 değerinden daha düşüktür. (13) Serimizde beş adet malign tümörün tükrük bezine metastazı mevcuttu. Üç olgu skuamöz hücreli karsinom metastazı, bir olgu malign melanom metastazı ve bir olgu indifferansiye karsinom metastazı idi. Skuamöz hücreli karsinom metastazı iki olguda parotis bezinde ve bir olguda submandibuler bezde görüldü. Malign melanom metastazı ve indifferansiye karsinom metastazı parotis bezinde görüldü. Üzeyir ve ark.'nın 112 olguluk çalışmasında da toplam beş olguda tükrük bezine metastaz saptanmıştır (14).

Çalışmamız gösterdi ki, Pleomorfik adenom hem benign TBT hem de tüm TBT içinde en sık görülen histopatolojik tip olarak izlenmiştir. Skuamöz hücreli karsinom tüm malign TBT içindeki %17 oranıyla en sık görülen malign TBT olarak değerlendirilmiştir.

Günümüzde TBT sınıflandırmasında hala güçlükler yaşanmaktadır. Literatürde histopatolojik tanımlamada ayrılıklar ve TBT oranları arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Bizim amacımız kliniğimizde yapılan tükrük bezi olgularının histopatolojik dağılımı ile literatür çalışmalarındaki oranları karşılaştırmaktır. Bu çalışmada 110 tükrük bezi tümörü olgusunun histopatolojik analizi yapılarak literatür gözden geçirildi.

KAYNAKLAR

- Alper M, Patiroğlu E, Benli O. Tükrük bezi tümörleri:142 olgunun histopatolojik tip, yerleşim yeri, yaş ve cinsiyet dağılım analizi. Turkish Journal of Pathology. 2001;17:18-2
- Eveson JW, Cawson R.A. Salivary gland tumours. A review of 2410 cases with particular reference to histological types, site, age and sex distribution. J Pathol. 1985;146:51-58.
- Nagarkar NM, Bansal S, Dass A, Singhal SK, Mohan H. Salivary gland tumors – our experience. Indian J Otolaryngol and Head Neck Surg. 2004;56:31-4.
- Sun EC, Curtis R, Melbye M, Goedert JJ. Salivary gland cancer in the united states. Cancer Epidemiol Biomarkers Prev. 1999;8:1095-100.
- Barnes L, Eveson JW, Reichart P, Sidransky D. Pathology and genetics of head and neck tumours. world health organization classification of tumours. IARC Press. 2005;1-430.
- Ahmad S, Lateef M, Ahmad R. Clinicopathology study of primary salivary gland tumors in Kashmir. JK-Practitioner 2002;9: 231-3.
- Saku T, Hayashi Y, Takahara O, Matsuura H, Tokunaga M, Tokuoka S, et al. Salivary gland tumors among bomb survivors, 1950-1987. Cancer. 1997;79:1465-75.
- Vargas PA, Gerhard R, Araujo Filha VJ, de Castro IV. Salivary gland tumors in a brazilian population: a retrospective study of 124 cases. Rev Hosp Clin Fac Med. 2002;57:271-6.

Resim 1. Pleomorfik adenom olgusunda 20x büyütmede Hematoksilen-Eozin boyamaya ait görüntü. Fibromiksoid stromada myoepitelial hücreler ve epitelial hücreler görülmektedir.

9. Ma'aita JK, Al-Kaisi N, Al-Tamimi S, Wraikat A. Salivary gland tumors in jordan: a retrospective study of 221 patients. *Croat Med J.* 1999;40:539-42.
10. Topaloğlu İ, Önal K, Vural MA, Türkyılmaz B. Parotis kitlelerine cerrahi yaklaşımımız KBB ve BBC Dergisi. 1999;7:55-58.
11. Speight PM, Barrett AW. Salivary gland tumours. *Oral Dis.* 2002;5:229-40.
12. Ellis GL, Corio RL. Acinic cell carcinoma: acinicopathologic analysis of 294 cases. *Cancer* 1983;52:542-546.
13. Spiro RH. Salivary neoplasms: overview of 35 years experience with 2807 patients. *Head Neck Surg* 1986;8:177-182.
14. Gök Ü, Yalçın Ş, Kaygusuz İ, Keleş E, Çetinkaya T, Alpay C. Tükürük bezi kitleleri: 112 olgunun analizi. *Turk Arch ORL.* 2001;39:104-108.